

- 3 Podoba *tříška* je omezena na Čechy, a to na svč. nářečí (bez vých. okraje), střč. dialekty s přesahy do nářečí jzč. (až k Jindřichovu Hradci) a na jz. Moravu. Zejména na okrajích tohoto velkého teritoria bývá podoba *tříška* dubletní s obměnou *tříška*. Ta se pak vyskytuje na téměř celém ostatním území, mimo pruh přechod. nářečí česko-polských (zde je obvyklá varianta *dřizga*) a mimo mikroareál vých. od Slavonic a jz. od Třebíče (tady převládá forma *dřiza*). Jen ze dvou lokalit od Ledče nad Sázavou byla doložena obměna *dřizda*.

V Čechách bývá dlouhá kmenová samohláska (*tříška*, *tříška*), na Moravě je krácení pravidelné, srov. ČJA 5, 202; ČJA 5, 203; ČJA 5, 204; ČJA 5, 205; ČJA 5, 206.

- 4 **dřizga** stč. *dřiezha* i *dřizka*, Jg, pol. *drzazga* hluž. *třěska*
tříška Jg též *tříštka*, SSJČ též říd. *stříška*, sloven. *trieska*, pol. *trzaska*, **tříška** Jg, SSJČ ob., též řídč. *tříštka*
- 5 tříška Ju 4–7, Ru 5 — tříška Po 1, Ju 1–3, Ru 2–4 — tříška Ju 2

- 7 Změnu *sk* > *šk* lze sledovat též na nář. pojmenování pro střešní tašku (*skřídla*, *křídla*, *skřidlice*, *křidlice*) a pro pokličku (*skřídla*, *křídla*). Územní rozšíření nář. označení obou reálií je zachyceno na mapách ČJA 1, 145 a ČJA 1, 207.

Hláskoslovná varianta *škřídla* (*škřidlice*) je doložena z širokého pruhu východněji ležících obcí vm. nářečí. Jinde jsou běžné jen podoby se *skř-* (*skřídla*), popř. s *kř-* (*křídla*).

Stejnou změnu dokládá slovo *škraň*. Tato podoba byla zachycena jen na Moravě jako ekvivalent spis. slova *tvář*. V Čechách existuje slovo *skraň*, ale jen ve významu 'spánek, tj. tvář mezi čelem a uchem'.

Na Moravě se u pojmenování tváře, obličej slovo *škraň* vyskytuje převážně jen v nářečích střm., ze Slezska pocházejí doklady na podobu *škraň* i *škraň* 'dolní čelist'. V tomto významu se užívá na Hané též obměny *žgraň*.

Bh

284 a) deska (266) — *mapa s. 403*
b) škála (ČJA 5, 123)

- 1 M a) deška
b) škála

- 2 Nář. hláskoslovnou změnu *sk* > *šk* představujeme také na slově *deska*. To má v nářečích významy 'prkno' a 'dužina u sudu', srov. ČJA 1, 200. V tomto druhém významu je však slovo *deska* rozšířeno jen v záp. a sz. Čechách. Tam má většinou hláskovou podobu *deška*. Ve významu 'prkno' se výraz *deska* (jen v této podobě) užívá pouze na Moravě a ve Slezsku, srov. ČJA 1, 221/3. Slovu *deska* byla v Dotazníku věnována samostatná položka zaměřená právě na jeho fonetickou realizaci. Ta však byla v Čechách zkoumána pouze na opěrné síti, proto ani z ní není možné přesný územní rozsah změny *sk* > *šk* dobře vyčíst. V omezené míře bylo možno využít zápisů slova *deska* (× *deška*) jako nář. ekvivalentu pro pojmenování odhrnovačky, srov. ČJA 3, 39, a šárky, srov. ČJA 3, 135.

Šrafováním je na mapě pozitivně vyznačen maximální rozsah obměny *škála*. Jiné hláskové varianty tohoto slova na mapě nesledujeme.

- 3 Obměna *deška* je poměrně hojně doložena ze záp. úseku jzč. dialektů, ale tady se většinou vyskytuje jako dubletní vedle podoby *deska*. Poněkud hojnější jsou její zápisy ještě z Náchodska a Kladska a z oblasti mezi Ledčí nad Sázavou, Příbramí a Jindřichovým Hradcem. (Na celém zbylém území převládá podoba *deska*, shodná se spis. jazykem.)

Příznaková nář. hláskoslovná obměna *škála* pokrývá záp. úsek jzč. nářečí (často se tu vyskytuje jako dubletní vedle obvyklé formy *škála*).

- 4 a) **deška** Jg vulg., ve významu 'deska u pluhu' vedle *deska*, SSJČ též b) —
dešťka, *deštka* zast. a nář.
- 5 a) deška Po 1, Ju 1, 5, Ru 2, 4 b) —

Bh